

§ 248 Folkinitiativ - Folkomröstning för att tydliggöra medborgarnas vilja gällande Norrbotniabanans dragning

Diariennr 25KS509

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar att folkomröstning ska hållas i enlighet med väckt folkinitiativ för att tydliggöra medborgarnas vilja gällande Norrbotniabanans dragning.

Ärendebeskrivning

Den 14 augusti 2025 lämnades ett folkinitiativ om lokal folkomröstning in till kommunfullmäktige i Piteå kommun.

För att ett ärende om att hålla folkomröstning i en viss fråga ska få väckas i fullmäktige krävs enligt kommunallagen (2017:725) 8 kap 2 § att initiativtagarna utgör minst 10 procent av de röstberättigade kommunmedlemmarna enligt lagen (1194:692) om lokala folkomröstningar. Vidare ska initiativet vara skriftligt, ange den aktuella frågan samt innehålla initiativtagarnas egenhändiga namnteckningar, uppgifter om när namnteckningarna gjorts, namnförtydliganden, personnummer och uppgifter om deras adresser. Vid beräkningen av antalet initiativtagare ska endast de räknas med som har skrivit under initiativet under den sexmånadersperiod som föregått inlämnandet.

Den 1 mars 2025 var antalet röstberättigade i Piteå kommun 34 006.

Kommunledningsförvaltningen har räknat antalet inlämnande namnunderskrifter och funnit att antalet (4012) överstiger 10 procent av antalet röstberättigade i kommunen. Kommunledningsförvaltningen har därefter kontrollerat 150 slumpmässigt utvalda namnunderskrifter. Av de 150 namnunderskrifter som kontrollerats uppfyller 147 namnunderskrifter de formella förutsättningar som uppställs i kommunallagen (2017:725) 8 kap 2 §. Kommunledningsförvaltningen bedömer utifrån detta utfall att antalet namnunderskrifter som uppfyller kommunallagens krav överstiger 10 procent av antalet röstberättigade i kommunen.

Eftersom folkinitiativet uppfyller de krav som kommunallagen (2017:725) 8 kap 2 § uppställer ska folkinitiativet väckas som ärende i kommunfullmäktige.

När ett ärende om folkinitiativ har väckts, ska fullmäktige enligt kommunallagen (2017:725) 5 kap 37 § besluta att folkomröstning ska hållas, om

1) den fråga som initiativet avser är sådan att fullmäktige kan besluta om den och

2) inte minst två tredjedelar av de närvarande ledamöterna röstar mot förslaget.

Om folkinitiativet avser en fråga som fullmäktige inte kan besluta om kan folkinitiativet avslås med enkel majoritet.

Om folkinitiativet avser en fråga som fullmäktige kan besluta om så ska folkomröstningen hållas om inte två tredjedelar av de närvarande ledamöterna (kvalificerad majoritet) röstar mot förslaget.

För att en fråga ska vara sådan att fullmäktige kan besluta om den - det vill säga falla inom kommunfullmäktiges beslutskompetens - krävs att frågan avser en angelägenhet av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller dess medlemmar och att den håller sig inom de ramar och begränsningar för fullmäktiges beslutskompetens som uppställs i kommunallagen och rättspraxis. En sådan begränsning uppställs i kommunallagen (2017:725) 2 kap 2 §, i vilken anges att kommuner inte får ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten eller någon annan ska ha hand om.

Folkinitiativet är formulerat som följande:

”Folkinitiativ i Piteå kommun

Genom att skriva under denna lista stödjer jag kravet på en kommunal folkomröstning för att tydliggöra medborgarnas vilja gällande Norrbotniabanans dragning, enligt nedanstående alternativ.

Resultatet kommer även att tillställas Trafikverket, Riksdagens trafikutskott

och regeringen.”

Norrbotniabanan ska följa sträckningen längs E4 och passera Lomtjärnsområdet med nytt resecentrum

Norrbotniabanan ska dras enligt nuvarande plan, genom centrum och nytt resecentrum vid södra fjärden”.

Beslut om att fastställa Norrbotniabanans dragning genom Piteå kommun faller inte inom kommunfullmäktiges kompetens, eftersom det är Trafikverket som fastställer järnvägsplanen. Kommunen kan dock inom ramen för sin kompetens både lämna yttrande till Trafikverket om sin egen inställning till Norrbotniabanans dragning och hålla folkomröstning i frågor kopplade till kommunens egen inställning till dragningen.

Kommunledningsförvaltningen har inhämtat ett yttrande från SKR gällande hur folkinitiativet ska tolkas och om det avser en fråga som fullmäktige kan besluta om. SKR tolkar folkinitiativet som att det inte avser vilken sträckning Norrbotniabanan ska ha eller om kommunen ska lämna ett yttrande med ny inställning till Trafikverket eller inte, utan att frågan endast avser ”att kommunen ska hålla en kommunal folkomröstning för att tydliggöra kommunmedborgarnas vilja rörande Norrbotniabanans dragning genom Piteå utifrån två specifika förslag”.

SKR konstaterar vidare att frågan är om det kan anses vara inom ramen för den kommunala kompetensen att hålla en folkomröstning för att utröna kommunmedlemmarnas inställning i fråga om järnvägsdragningen, utan att det har någon koppling till ett ärende rörande kommunens eget yttrande eller ställningstagande i saken. SKR:s bedömning är att eftersom frågan som sådan – ett statligt infrastrukturprojekt som berör kommunens geografiska område – berör kommunen och kommunen själv kan yttra sig för egen del i ärendet; så ”talar det mesta för att även denna fråga kan bli föremål för en kommunal folkomröstning”.

Om kommunfullmäktige beslutar att folkomröstning ska hållas ska fullmäktige enligt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar ta ställning till datum för omröstningen, omröstningsdistrikt och omröstningslokaler, den fråga och de svarsalternativ som skall ställas till de röstberättigade, röstsedlarnas antal, innehåll och utseende, huruvida röstning

kan ske på annat sätt än genom personlig inställelse i omröstningslokalen, samt när röstsammanräkningen senast skall vara avslutad. Beslut enligt lagen (1994:692) ska fattas i anslutning till beslutet att folkomröstning ska hållas. Sådant beslut behöver inte fattas på samma sammanträde som beslutet att hålla folkomröstning.

Kommunledningsförvaltningens yttrande

Kommunledningsförvaltningen bedömer att folkiniciativet uppfyller de formella kraven för att väcka ett ärende om folkomröstning i kommunfullmäktige.

Utifrån SKR:s bedömning gällande om den fråga som folkiniciativet avser är sådan att kommunfullmäktige kan besluta om den, bedömer kommunledningsförvaltningen att även kravet i kommunallagen (2017:725) 5 kap 37 § första stycket, punkten 1, är uppfyllt.

Kommunledningsförvaltningen överlämnar till fullmäktige att i enlighet med kommunallagen (2017:725) 5 kap 37 § första stycket, punkt 2, besluta i fråga om folkomröstning ska hållas eller inte.

Yrkanden

Patric Lundström (S), Helén Lindbäck (KD), Mats Dahlberg (MP), Anton Li Nilsson (C), Magnus Häggblad (SD), Karl-Erik Jonsson (M), Johnny Åström (SJV), Lars Larsson (SLP), Brith Fäldt (V) och Lage Hortlund (SD): bifall till Kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Kommunfullmäktiges beslut.

Beslutsunderlag

- Yttrande SKR - Behandling i kommunfullmäktige av inkommet ärende om folkiniciativ
- Yttrande från Trafikverket
- Sammanräkning underskrifter

- §247 KS Folkinitiativ - Folkomröstning för att tydliggöra medborgarnas vilja gällande Norrbottenbanans dragning

Paragrafen är justerad